

SUMMARY

Boichenko M. Foreign experience of talent management in higher education institution: origins and modernity.

The article is devoted to foreign experience of talent management in higher education institution as an innovative activity. In the article talent management is defined as a set of tools of personnel management, which enable organizations to attract, use effectively, and retain employees who make significant contributions to the development of the organization.

The historical origins of talent management as part of development of the theory of human resources are described. It is defined that the term "talent management" began to be used in 50-ies of the XXth century that was characterized by the development of large corporations because small firms, which functioned until that time, despite small number of workers, did not have objective needs in talent management. Two models of talent management in the process of historical development are characterized, namely external and internal talent management.

The factors that influence development of talent management in the sphere of higher education (increasing competition between higher education institutions; necessity of nurturing talent within the education institution; need to address staffing issues in the future; problems of recruitment and retention faced by the universities; demographic changes and changes in the external labour market; lack of qualified personnel; underutilization of the experience and capacity of current workforce) are revealed. The advantages of implementing talent management in higher education institution (reducing the cost of employing staff due to a reduction in staff turnover; effective knowledge management and knowledge transfer; provision of modern services and modern products; creation of competitive advantage; reduction of risks in employment; improvement of relations with clients (consumers of educational services); maintenance of personnel potential at the proper level) are analyzed.

The strategies for talent management in higher education is defined, namely: talent management for institutional development; relationship of talent management with new projects of a higher education institution or its departments; relationship of talent management with institutional efficiency; relationship of talent management with institutional innovation.

Key words: talent, talent management, higher education, leadership, strategy, talent management, international experience.

УДК 371.214.41

О. А. Томенко, Д. О. Мазний
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

СТАНОВЛЕННЯ Й РОЗВИТОК ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ США

Мета – визначити передумови, особливості та сучасні тенденції розвитку фізичного виховання у сфері освіти США. Методи дослідження: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, історичний та логічний методи. Передумовами зародження фізичного виховання у США є: християнські ідеї, теорія прогресивної освіти, ідеї гуманістичної філософії. Особливості розвитку фізичного виховання в освіті США полягають у пріоритетності оздоровчого спрямування, наявності його спортивно орієнтованого та професійно-прикладного напрямів у вищих навчальних закладах. Сучасними тенденціями розвитку фізичного виховання у США є: скорочення кількості освітніх закладів із обов'язковим фізичним вихованням, низьке державне фінансування, підвищення ролі наукових досліджень.

Ключові слова: фізичне виховання, США, сфера освіти, гуманістичні ідеї, школярі, студенти.

Постановка проблеми, аналіз актуальних досліджень. Сучасний стан фізичного виховання школярів і, особливо, студентів потребує вдосконалення. Актуальності ця проблема набуває в Україні внаслідок реформування сфери вищої освіти з переходом на європейські стандарти, де обов'язкове фізичне виховання як предмет фактично відсутнє. У цьому контексті велике значення має вивчення зарубіжного досвіду для ефективного функціонування системи фізичного виховання взагалі. Передові розробки в цьому напрямі мають США [1 ; 2], тому саме особливості й сучасні тенденції розвитку фізичного виховання у сфері освіти в даній країні ми вважаємо за необхідне узагальнити і проаналізувати.

Американські фахівці вважають, що рухова активність є пріоритетним напрямом розвитку дитини, інструментом процесу соціальної адаптації. Фізичне виховання дозволяє учнівській молоді стати відповідальною за своє здоров'я, поліпшувати та підтримувати його, контролювати свою психоемоційну сферу, адекватно поводитися в суспільстві [3; 4; 5].

У вищих навчальних закладах США присутній постійний інтерес до обов'язкових програм із фізичного виховання: близько 60 % професійних навчальних закладів мають обов'язкові програми; у близько 30 % професійних навчальних закладів організовано факультативну форму [5; 9 та ін.]. Перед схожим вибором сьогодні постала й вітчизняна освітня галузь, тому аналіз досвіду США дозволить нам розв'язати згадані проблеми, однак у працях українських і закордонних фахівців недостатньо розкриті питання щодо змісту, методів, організаційних форм фізичного виховання в сучасній освітній сфері США.

Мета статті: на основі аналізу літературних джерел визначити передумови, особливості та сучасні тенденції розвитку фізичного виховання у сфері освіти США.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури та матеріалів мережі Інтернет, історичний і логічний методи.

Джерельну базу дослідження складають документи державних і громадських комісій і організацій у галузі фізичного виховання, вищої освіти США – Американського союзу здоров'я, фізичного виховання, рекреації й танців (AHPERD), Національної асоціації спорту й фізичного виховання (NASPE), Департаменту охорони здоров'я й соціального обслуговування США (U.S. DHHS), Національної ради з професійних стандартів викладання (National Board on Professional Teaching Standards), Комісії із сертифікації вчителів Департаменту освіти штату Каліфорнія (CTCDE California State) та інших; навчальні програми та плани американських університетів, монографії й статті відомих вітчизняних і американських фахівців, матеріали мережі Інтернет.

Виклад основного матеріалу. У першу чергу розглянемо понятійний апарат сфери фізичного виховання США. В американській теорії та практиці фізичне виховання як процес охоплює досить широке поле діяльності і є одночасно науковою областю. Стосовно сфери вищої освіти США замість терміну фізичне виховання досить часто застосовуються інші назви, наприклад, «наука про людський рух». Вона вивчає біологічні, механічні та соціально-психологічні аспекти людського руху та його вдосконалення в онтогенезі. В американських школах дисципліна «фізичне виховання» представлена досить широко, але її зміст було змінено з вивчення спортивних рухів та фізичної підготовки до викладання розвиваючих та рекреаційних навичок по зміцненню здоров'я та загального благополуччя.

У програмах з фізичного виховання США зустрічаються такі ключові поняття, як «виховання рухом», «усвідомлення школярами можливостей свого тіла», «відчуття простору, часу, сили», «взаємовідносини із зовнішнім оточенням». У США ця концепція широко застосована в шкільній освіті [1; 3; 6]. Цільовими установками фізичного виховання передбачається, щоб фізично сформована людина володіла необхідними руховими навичками й уміннями, впевнено і правильно виконувала вправи з використанням різних форм рухової активності й оздоровлення, розуміла переваги взаємопоєднання і взаємодоповнення здоров'я і гарного особистого самопочуття.

Фахівці центру контролю та профілактики хвороб (CDC), Американської серцевої асоціації (American Heart Association) та інших організацій вважають, що передумовою активного способу життя є оволодіння дитиною життєво важливими руховими вміннями, навичками і здатністю розвивати пов'язану зі здоров'ям фізичну придатність [10; 11; 12; 13 та ін.].

За даними опитування викладачів фізичного виховання американських вищих навчальних закладів: 76 % вважають, що фізичне виховання студентів має бути обов'язковим, а 24 % – факультативним, але, на жаль, керівники університетів віддають перевагу факультативним заняттям. Учасники форуму Міжнародної федерації спорту в університетах (1999) зазначили, що в цілому університети задовольняють і заохочують студентів до участі у спортивній діяльності, але щоб задовольнити їхні потреби необхідно дати широкий вибір у фізичній активності. [5; 9].

В американських коледжах та університетах навчальними програмами з фізичного виховання передбачено три рівні підпрограм, які емпірично враховують рівні підготовки студентів: низький (початківці) – 70 %, середній – 20 %, високий – 10 % [7].

Розвиток фізичного виховання у сфері освіти США має свої передумови. На відміну від пуританської філософії, на раннє фізичне виховання в колоніальній Америці сильно впливало християнство, вважалося, що фізичні вправи та атлетизм можуть сприяти досягненню морального, релігійного й розумового розвитку. Це підтверджувалося тим,

що тренування і змагання були необхідними заходами для хлопчиків і молодих чоловіків. У першій половині ХХ століття фізичне виховання було підпорядковане філософії «освіта через фізичне» з коренями, що ведуть до теорії прогресивної освіти. Ця «нова» фізична освіта передбачала навчальну програму для шкіл, яка містила природну гру і сприяла гармонії тіла й розуму [3; 7 та ін.].

У 1950 році за прикладом Англії в США була введена «філософія людського руху». Вона була швидко інтегрована в програми фізичного виховання, оскільки вважалося, що з наукової точки зору перевершує філософію «освіта через фізичне». На основі людського руху навчальна програма сприяє розвитку певного потенціалу для руху через усвідомлення тіла, простору, свідомості й розвиток рухів і спортивних навичок [7].

З 1950-х років Америка стала нацією, яка стикається зі значним збільшенням поширеності хронічних захворювань (раку, діабету, серцево-судинних хвороб тощо), які, як вважається, викликані нездоровим способом життя. У результаті оздоровче спрямування посіло чільне місце у фізичному вихованні. Воно полягає в заохоченні до активного способу життя, який сприяє профілактиці захворювань і підвищенню тривалості життя. Гуманістичне фізичне виховання було наступним етапом, який був частково викликаний змінами у студентському та професійному спорті в 1960 і 1970 роках. Гуманістичний підхід характеризувався яскравим спрямуванням на співробітництво й особистий розвиток, заохоченням здійснення оздоровчо-спортивних заходів, і критикою зловживання змагальним спортом (спортом вищих досягнень) [3; 4].

Фізичне виховання у США має свої історичні особливості порівняно з іншими країнами. Фізичне виховання було введено в Америку у формі «лікувальної гімнастики» з Європи в кінці вісімнадцятого століття за двома домінуючими системами: Швейцарською та Німецькою. Це була дуже консервативна форма фізичного виховання з основною ціллю відновлення здоров'я та розвитку організму. Двома основними завданнями програм фізичного виховання було забезпечення фізичної підготовки школярів і студентів коледжу та підготовка «вчителів гімнастики» (на той час це були перші спроби професійної підготовки вчителів фізичного виховання). Підготовка таких учителів відбувалася в приватних школах у 1880-х і 1890-х роках, в основному, за рахунок літніх курсів. Більш тривалі – чотирирічні програми підготовки були започатковані на межі двадцятого століття. Першими п'ятьма закладами були Гарвардський університет, Стенфордський університет, Університет Каліфорнії, Університет штату Небраска та коледж Оберлін [3; 4].

Педагогічний коледж Колумбійського університету почав присвоювати ступінь магістра в галузі фізичного виховання в 1910 році, а у 1924 році розпочав працювати за першою докторською програмою з

фізичного виховання. Менш ніж через 7 років Коледж Американського Союзу Гімнастики, Коледж Уелслі, Університет Південної Каліфорнії й Університет штату Орегон почали пропонувати підготовку фахівців із фізичного виховання [4].

Фізичне виховання в навчальних закладах США розвивалося протягом чотирьох періодів, протягом якого було створено низку професій і дисциплін. Перший – період зародження (1885–1920), був пов'язаний із підготовкою педагогів з фізичної культури які в основному готувалися з акцентом на медико-біологічний напрям (тобто, анатомія і фізіологія) та фізичну підготовку і менше зі спортивної майстерності. У цей час фізичне виховання було вперше включене як частина навчальної програми в елітних вищих навчальних закладах, таких як Гарвард.

У другому періоді – широкого розповсюдження (1920–1945) – фізичне виховання розвивалося відповідно до нової філософії «освіта через фізичне», на відміну від «освіта з фізичного». Це був також період, коли фізичне виховання набуло широкого розповсюдження в навчальних планах американських шкіл і університетів, де було створено кафедри фізичного виховання. Навчальні програми були зосереджені більше на педагогіку (педагогічна теорія навчання та тренування) і підготовку тренерів для видів спорту. Це була також епоха ґендерно-розділених програм фізичного виховання і більшість викладачів вишів були універсалами, які викладали різні курси, але без проведення наукових досліджень. Перший науковий журнал для професіоналів фізкультури «Research Quarterly» був опублікований у 1930 році.

Третій період розвитку фізичного виховання у сфері освіти США (1945–1985) характеризувався прагненням створити окрему академічну дисципліну, як наприклад, мистецтво, наука і техніка. Протягом більшої частини цього періоду фахівці на факультетах фізичного виховання у великих університетах зосередили свої зусилля на виявленні та організації унікальної «сукупності знань». Результатом було формування в 1960-х та 1970-х роках субдисциплін у галузі фізичного виховання на основі традиційних академічних дисциплін. Першими були фізіологія вправ, навчання рухам, педагогіка, соціологія та психологія спорту на рівні випускника університету (бакалавра та магістра). Важливою віхою в становленні його як наукової дисципліни стала також фізіологія вправ. Цей період супроводжувався тривалим (безперервним) зростанням кількості програм із підготовки вчителів фізичного виховання на рівні бакалаврату та магістратури й на початку 1950-х років сумісно з дослідниками в галузі медицини було створено Американський коледж спортивної медицини.

З розвитком навчальної дисципліни «фізичне виховання» у школах (1985–2005) відбулося переосмислення її змісту [7; 11]. Воно супроводжувалося більш широким визнанням з боку колег із традиційних

академічних дисциплін (сьогодні багато викладачів фізичного виховання працюють деканами та заступниками деканів у коледжах та університетах). У більшості закладів було змінено його назву з фізичного виховання на назви, що відображають специфіку конкретних спеціальностей. Найбільш часто вживані – це: кінезіологія, наука про фізичні вправи, фізичні можливості людини та спортивна наука. Фахівці з фізіології вправ, біомеханіки, навчання рухам стали досить конкурентоспроможними й успішними в забезпеченні зовнішніх грантів для фінансування своїх дослідницьких програм, хоча програми з підготовки вчителів фізичного виховання досі є головним ресурсом отримання доходів для факультетів фізичного виховання в більшості університетів. Наявність спеціалізацій у програмах бакалаврату та магістратури створили нові можливості для кар'єрного росту для випускників, підготовки до вступу до медичних та реабілітаційних навчальних закладів.

У фізичному вихованні школярів та студентів США намітилася низка тенденцій. За останні 30 років поширеність надлишкової маси тіла американських дітей потроїлася, а останні дані показують, що приблизно одна третина американських дітей шкільного віку мають вагу тіла, яка дозволяє вважати їх хворими. Тим часом програми фізичного виховання в державних школах (такі, як K-12) скорочуються [6]. Недавні дослідження щодо обсягів викладання фізичного виховання за класами свідчать, що таке скорочення досягає 50 % у початковій та старшій школі. Щоденне викладання фізичного виховання пропонується тільки у 8 % початкових шкіл США, а в середніх і вищих навчальних закладах навіть рідше, хоча воно є обов'язковим предметом у всіх штатах [6; 10; 11; 12]. Фізичне виховання у США – це сфера з низьким фінансуванням і часто першим скорочується під час бюджетної кризи.

Сьогодні фізичне виховання у сфері вищої освіти США – не лише навчальна, але й наукова дисципліна. Факультети та кафедри фізичного виховання в даний час мають як програми підготовки вчителів, так і науково-орієнтовані програми, магістерські курси, а деякі й докторські, і все частіше фокусуються на наукових дослідженнях.

Група наукових і навчальних дисциплін, таких, як фізіологія вправ, біомеханіка, навчання рухам, були створені й отримали подальший розвиток в останні чотири десятиліття. Наприклад, фізіологи в галузі фізичного виховання розширили свої дослідження від традиційної фізіології вправ до біомеханічних досліджень. Фізіологія вправ у даний час є найбільшою субдисципліною фізичного виховання. Подібно до фізіологів, фахівці з біомеханіки вивчають різноманітні питання, шукаючи оптимальні моделі руху (наприклад, пересування, метання), які супроводжуються найнижчими енерговитратами, найбільш ефективним результатом і мінімальними ризиками травмування (пошкодження). Крім того, у даний час вони також

пов'язані з такими питаннями, як підтримання достатньої мінеральної щільності кісткової тканини в космосі і на землі [5; 11; 12]. Учені в області кінезіології традиційно зацікавлені тим, як навички руху вивчаються й контролюються в дітей і дорослих. Сьогодні вони розширили свої дослідницькі інтереси до дослідження причинно-наслідкових зв'язків і механізмів, пов'язаних із процесами старіння, неврологічними захворюваннями і травмами.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.

1. Передумовами зародження фізичного виховання у сфері освіти США є: християнські ідеї, теорія прогресивної освіти, ідеї гуманістичної філософії, погіршення стану здоров'я жителів США, поширення серцево-судинних захворювань. Особливості розвитку фізичного виховання в освіті США полягають у пріоритетності оздоровчого спрямування, медико-біологічній спрямованості у професійній підготовці вчителів, наявності спортивно орієнтованого та професійно-прикладного спрямування фізичного виховання у вищих навчальних закладах.

2. Розвиток фізичного виховання в навчальних закладах можна поділити на чотири періоди: зародження (1885–1920 роки) – початок підготовки «вчителів гімнастики», включення як частини навчальної програми в елітних вищих навчальних закладах; широке розповсюдження (1920–1945) – перехід до нової філософії «освіти через фізичне», поява фізичного виховання в більшості навчальних планів, створення кафедр фізичного виховання; створення окремої академічної дисципліни (1945–1985) – зростання кількості програм із підготовки вчителів фізичного виховання на рівні бакалаврату та магістратури; переосмислення (1985–2015) – підвищення ролі науково-дослідної роботи, зміна назв з фізичного виховання до назв, що відображають специфіку професійно-прикладної фізичної підготовки до конкретних спеціальностей.

3. Сучасними тенденціями розвитку фізичного виховання в освітніх установах США є: скорочення кількості навчальних закладів з обов'язковим фізичним вихованням, низьке державне фінансування, підвищення ролі наукових досліджень для розвитку галузі.

Аналіз вітчизняного досвіду й досвіду фахівців фізичного виховання в коледжах та університетах США свідчить, що головною проблемою організації фізичного виховання є недостатнє фінансування. Це заважає впровадженню обов'язкових занять з фізичного виховання і спонукає до впровадження факультативних занять.

Перспективними є подальші дослідження, які пов'язані зі зміною парадигми фізичного виховання студентів в Україні на основі вивчення досвіду США.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виндюк О. В. История развития школьных программ по физическому воспитанию в США / О. В. Виндюк // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки : зб. наук. пр. – К. ; Запоріжжя, 2001. – Вип. 21. – С. 292–295.
2. Мудрік І. В. Ставлення до фізичного виховання у вітчизняних та деяких зарубіжних університетах / І. В. Мудрік // Теорія і практика фізичного виховання : науково-методичний журнал № 1–2 /2006. Спеціальний випуск за темою: Здоров'я і освіта: проблеми та перспективи / І. В. Мудрік. – Донецьк : ДонНУ, 2006. – С. 46–51.
3. Burgenson C. Physical education and activity: Results from the school health policies and programs study (SHPPS) 2000 / C. Burgenson, H. Wechsler, N. Brener, J. Young, and C. Spain // Journal of School Health. – 2001. – № 71 (7). – S. 279–293.
4. Green K. Physical education: Essential issues / K. Green, K. Hardman. – Thousand Oaks, CA : Sage, 2005. – 295 s.
5. Halou P. Study of the Sports Habits Island University Students / P. Halou, X. Ponseti, P. Borrás // The Conference on the Study of University Sport. – Palma de Mallorca (Spain). – July 7 – 9, 1999. – P. 108–110.
6. Pangrazi R. Physical education K–12: «All for one and one for all» / R. Pangrazi. – Quest, 55, 2003. – P. 105–107.
7. Pellegrini A. Recess: Its role in education and development / A. Pellegrini. – Mahwah, NJ : Erlbaum, 2005. – 203 p.
8. Siedentop D. What is sport education and how does it work? / D. Siedentop // Journal of Physical Education, Recreation and Dance. – 1998. – № 69 (4). – P. 18–20.
9. The Conference on the Study of University Sport. Universiada 1999. – Palma de Mallorca (Spain). – July 7 – 9, 1999.
10. United States Census Bureau. A Child's Day (based on numbers from the 2003 Time Use Survey) [Електронний ресурс]. – 2007. – Режим доступу : <http://www.census.gov/prod/2007pubs/p70-109.pdf>.
11. United States Center for Disease Control. Youth Risk Behavior Survey. General Physical Activities Defined by Level of Intensity [Електронний ресурс]. – 2008. – Режим доступу : http://www.cdc.gov/nccdphp/dnpa/physical/pdf/PA_Intensity_table_2_1.pdf.
12. United States National Federation of State Highschool Associations. High School Athletics Participation Survey [Електронний ресурс]. – 2008. – Режим доступу : <http://www.nfhs.org/core/contentmanager/uploads/2007-08%20Participation%20Survey.pdf>.

РЕЗЮМЕ

Томенко А. А., Мазной Д. О. Формирование и развитие физического воспитания в области образования Соединенных Штатов Америки.

Цель статьи заключается в том, чтобы определить предпосылки, особенности и современные тенденции развития физического воспитания в сфере образования США.

Методы исследования: анализ и обобщение научно-методической литературы, исторический и логический методы. Предпосылки развития физического воспитания в области образования США: христианские идеи, теория прогрессивного образования, идея гуманистической философии.

Особенностями развития физического воспитания в системе образования США являются приоритетом здоровьесбережения, наличие спортивно ориентированного и профессионально направленного физического воспитания в высших учебных заведениях. Современными тенденциями развития физического воспитания в учебных заведениях Соединенных Штатов являются: сокращение

числа учебных заведений с обязательным физическим воспитанием, низкое правительственное финансирование, повышение роли научных исследований для развития отрасли.

Ключевые слова: физическое воспитание, Соединенные Штаты Америки, сфера образования, гуманистические идеи, студенты, школьники.

SUMMARY

Tomenko O., Maznyi D. The establishment and development of physical education in the field of the USA education.

The goal of the article is to determine the prerequisites, features and current trends of physical education development in the field of US education.

Methods: the analysis of the scientific and methodological literature and the materials of the Internet, the historical and logical methods.

Results. The prerequisites of the origin of physical education in the field of education of the United States are: the Christian ideas, the theory of progressive education, the ideas of humanistic philosophy, deterioration of health of the US population. The peculiarities of physical education development in US education are: the priority of health orientation, the biomedical direction in teachers' training, the availability of a sports-oriented and professionally-applied direction of physical education in higher educational establishments.

The development of physical education in education institutions can be divided into four periods: the first (1885–1920) is the incipience, the beginning of training of «gymnastic teachers», the inclusion as part of the curriculum in elite schools of higher learning; the second (1920–1945) is the widespread, the transition to the new philosophy of «education through the physical», the appearance of physical education in most curricula, the creation of physical education departments; the third (1945–1985) is the creation of a separate academic discipline, the growth of physical education teacher preparation programs at undergraduate and graduate levels; the fourth (1985–2015) is the rethinking, the increasing of the role of research work, the changing of the name from physical education to the names reflecting the particularity of professionally applied physical preparation.

The modern trends of physical education development in US educational institutions are the reducing of the number of educational establishments with mandatory physical education, the low public funding, increasing of the role of scientific research for industry development.

Analysis of native experience and experience of the specialists of physical education in colleges and universities in the USA shows that the main problem of organization of physical education is inadequate funding. This prevents the introduction of compulsory classes in physical education and encourages the implementation of extracurricular activities.

Promising directions of further research are associated with the change of paradigm of physical education of students in Ukraine on the basis of studying the experience of the United States.

Key words: physical education, the USA, the field (sphere) of education, teacher training, humanistic ideas, students.